

навики дають можливість дільничному офіцеру поліції вільно спілкуватися з будь-якою людиною, знайти підхід до кожного індивідуально, формують позитивне ставлення громадян до всієї поліції в цілому [2].

При вивченні психологічної майстерності майбутні дільничні офіцери

поліції моделюють конкретні психологічно напружені ситуації, створені в умовах занять, які наближені до реальних умов. У результаті проведення таких занять у курсантів відбувається формування та розвиток психологічної готовності до успішного здійснення майбутньої професійної діяльності. Результатом педагогічної підготовки дільничних офіцерів поліції є формування професійної майстерності, психологічною підставою якої виступають особистісні, ділові та вольові якості дільничного.

Психолого-педагогічна підготовка майбутніх дільничних офіцерів поліції є складовою їх професійної підготовки. Відповідно до зазначених документів та стандартів вищої освіти у цілому, психолого-педагогічний компонент підготовки відображається у робочих програмах з відповідних навчальних дисциплін у закладах вищої освіти, які здійснюють підготовку фахівців для правоохоронної галузі.

Список бібліографічних посилань

1. Бодров В. А. Психология профессиональной деятельности. М. : PerSe, 2001. 511 с.
2. Юридична психологія : підручник / за заг. ред. Л. І. Казміренко, С. М. Моїсєєва. Київ : КНТ, 2007. 159 с.

Отримано 17.02.2019




УДК 159.92

Катерина Ігорівна МАРАВСЬКА,

аспірант кафедри психології та соціології

факультету № 6 (права та масових комунікацій)

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-7103-4350>

ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ

Розглянуті особливості професійних моральних якостей курсантів закладів вищої освіти МВС України різної статі різних років навчання. За допомогою опитувальника А. А. Токмана визначено рівні розвитку моральних якостей курсантів за категоріями: ставлення до Батьківщини, відношення до суспільства, ставлення до службової діяльності, відношення до інших і до себе, а також загальний рівень моральних особистісних якостей. Зроблено висновки та висловлено пропозиції щодо вдосконалення процесу підготовки курсантів.

У сучасному житті, коли відбуваються численні суспільно-політичні трансформації, зростають вимоги до працівника поліції, зокрема до його моральних якостей. Якщо ці якості позитивні (наприклад, гуманізм, принциповість, самовідданість, людяність тощо), вони допомагають поліцейському на високому рівні здійснювати свою професійну діяльність. І, навпаки, якщо в нього переважають негативні моральні якості (наприклад, прояви грубості та егоїзму, схильність заради власної вигоди на нечесність і обман тощо), це може призвести до втрати довіри з боку населення, до зниження іміджу як самого поліцейського, так і усієї правоохоронної системи держави. Проблема розвитку моральних якостей курсантів закладів вищої освіти МВС України є дуже актуальною, оскільки їх формування має важливе значення, воно досліджується тривалий час і, отримавши у навчальному закладі достатній розвиток як загальнолюдських моральних якостей, так і професійних, курсанти – майбутні поліцейські – зможуть професійно на високому рівні виконувати свій професійний обов'язок, служити на користь державі і суспільству.

Метою нашого дослідження є вивчення рівня розвитку професійних моральних якостей курсантів закладів вищої освіти МВС України різної статі та різних років навчання.

Дослідження проводилось з використанням опитувальника «Моральний профіль особистості», розробленого А. А. Токманом. Опитувальник дозволяє оцінити на оптимальному, допустимому і критичному рівнях ступінь розвитку моральних якостей кожного курсанта за наступними категоріями: ставлення до Батьківщини, відношення до суспільства, ставлення до службової діяльності, відношення до інших і до себе, загальний рівень моральних особистісних якостей, що визначає модель моральної спрямованості та моральний профіль особистості курсанта [1, с. 11].

В дослідженні взяли участь 168 курсантів: 102 юнаки та 66 дівчат 2–4 курсів факультетів № 1–4 Харківського національного університету внутрішніх справ. Опитування проводилось анонімно.

Кожному курсанту надавалася інструкція: «Перед Вами ряд тверджень, які стосуються деяких особливостей Вашої поведінки і характеру. Кожне твердження має п'ять варіантів відповідей («Так», «Скоріше так, ніж ні», «Важко сказати», «Скоріше ні, ніж так», «Ні»). Відповідати необхідно наступним чином: спочатку прочитайте питання і варіанти відповіді на нього; потім виберіть один з п'яти запропонованих варіантів відповідей, який відображає Вашу думку, і поставте хрестик або галочку у відповідній клітинці бланку відповідей. Не витрачайте на обдумування дуже багато часу. Найбільш природне те рішення, яке першим спадає на думку» [1, с. 12].

Опитувальник складається з 66 тверджень, які розподілені на 6 шкал: шкалу брехні, шкалу ставлення до Батьківщини (Ba), шкала відношення до суспільства (Su), шкалу ставлення до службової діяльності (C), шкала відношення до інших і до себе (Wi) та шкалу вимірювання рівня моральної свідомості, стійкості моральних переконань (Eg).

Шкала брехні включає твердження, які виявляють тенденцію випробовуваного представити себе в можливо вигіднішому світлі, продемонструвавши дуже суворе дотримання моральних норм і правил поведінки.

Шкала Ba – «Ставлення до Батьківщини» включає твердження, які висвітлюють такі якості респондента, як світоглядна переконаність, патріотизм, інтернаціоналізм, відданість Батьківщині. Шкала Su – «Відношення до суспільства» включає твердження, які висвітлюють такі якості респондента, як гуманізм, громадянськість, принциповість, самовідданість. Шкала C – «Ставлення до службової діяльності» оцінює такі якості як вірність поліцейському обов'язку, відповідальність, дисциплінованість, самовладання, сумлінність, працьовитість, старанність, організованість, надійність тощо. Шкала Wi – «Відношення до інших і до себе» включає твердження, які висвітлюють такі якості респондента, як ввічливість, відкритість, правдивість, делікатність, доброзичливість, порядність, врівноваженість, великодушність справедливості, толерантність, чесність, уважність. Шкала Eg – «Вимірювання рівня моральної свідомості, стійкості моральних переконань» та таких особистісних якостей, як цілеспрямованість, скромність, самостійність, адекватна самооцінка, самокритичність, почуття власної гідності та честі [1, с. 12].

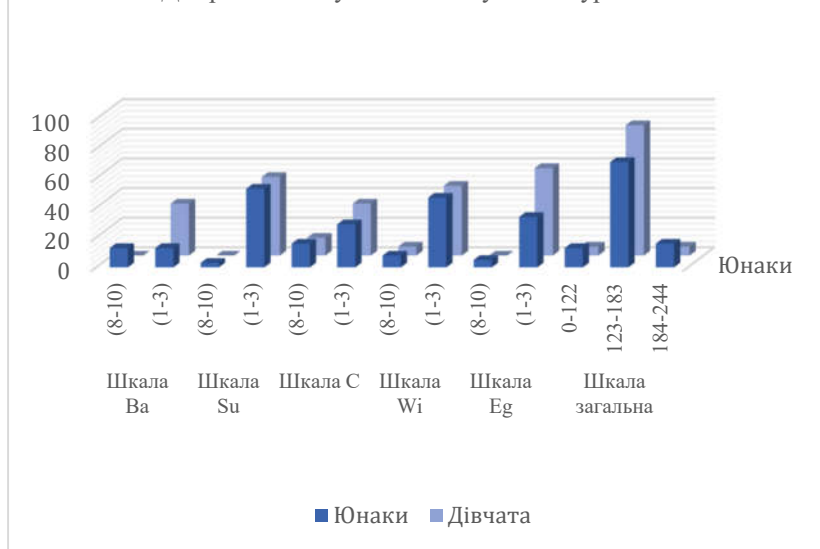
Підрахунок первинних балів за кожною шкалою та загальної кількості балів за усіма шкалами здійснено у відповідності до ключа опитувальника. Автором визначено три рівні сформованості моральних якостей: оптимальний (високий); достатній (середній) та критичний (низький) [1, с. 10]. В своїй роботі ми оцінювали отримані значення по кожній шкалі за двома рівнями: високим (8–10 ст.б.) та низьким (1–3 ст.б.). Переклад первинних оцінок в стандартні бали за кожною шкалою нами здійснено за наступною формулою:

1 ст.б. = Кількість отриманих балів/Загальна кількість балів за шкалою*10

Результати опитування курсантів відображено на діаграмі 1.

Як бачимо, у 13 % опитаних за шкалою Ba – «Ставлення до Батьківщини» юнаків на високому рівні розвинені такі моральні якості: патріотизм, почуття гордості за Батьківщину, відданість їй. Проте 35 % респондентів-дівчат та 13 % респондентів-юнаків мають низький рівень розвитку вищезазначених якостей.

Діаграма 1. Результати опитування курсантів



На підставі отриманих даних за шкалою Su – «Відношення до суспільства» бачимо, що лише 3 % курсантів-юнаків мають високий рівень розвитку моральних якостей відношення до суспільства, а 53 % курсантів-юнаків та курсантів-дівчат мають низький рівень розвитку таких якостей, як: принциповість, ініціативність, гуманізм, людяність, самовідданість тощо.

На підставі отриманих даних за шкалою C – «Ставлення до службової діяльності» можемо зробити висновок, що тільки 16 % та 12 % опитаних курсантів-юнаків та курсантів-дівчат відповідно мають високі оцінки розвитку професійних якостей: дисциплінованість, відповідальність, вірність поліцейському обов'язку, сумлінність, старанність, працьовитість, організованість, надійність тощо.

Проте, 29 % юнаків та 35 % дівчат отримали низькі оцінки (1–3 ст.б.), які свідчать про безвідповідальність, схильність до порушення дисципліни, встановлених правил і норм поведінки, низький самоконтроль, байдужість до виконання покладених обов'язків, цинічність тощо.

З діаграми бачимо, що за шкалою Wi – «Відношення до інших і до себе» лише 8 % юнаків та 6 % дівчат мають високі оцінки (8–10 ст.б.) розвитку таких моральних якостей: чесність, порядність, доброзичливість, ввічливість, толерантність, чуйність тощо. А 47 % респондентів отримали низькі оцінки (1–3 ст.б.). Це свідчить про те, що вони можуть бути

замкнені, неврівноважені, егоїстичні, здатні на низькі аморальні вчинки задля задоволення власних потреб, нечесні та недоброзичливі.

На підставі отриманих даних за шкалою Eg – «Вимірювання рівня моральної свідомості, стійкості моральних переконань» можемо зробити висновок, що 34 % юнаків та 59 % дівчат мають низький рівень моральної свідомості та моральних переконань. Їх можна охарактеризувати як нецілеспрямованих, байдужих до проблем інших людей, таких, що мають спокійне ставлення до власних недоліків, некритичних, несамостійних, таких, що не мають бажання самовдосконалюватися.

Аналізуючи загальний рівень розвитку моральних якостей курсантів, бачимо, що низький рівень розвитку моральних якостей мають лише 13 % опитаних юнаків та 6 % дівчат; високий рівень розвитку мають 16 % юнаків та 6 % дівчат, а 71 % юнаків та 88 % дівчат мають середній (достатній) рівень розвитку моральних якостей. Це непоганий результат, який свідчить про те, що переважна більшість опитуваних впродовж свого навчання у ЗВО МВС України розвинула та вдосконалила свої моральні якості у відповідності до моральних норм суспільства та норм освітнього середовища університету і готова до якісного виконання професійних обов'язків.

Отримані дані дозволяють зробити наступні висновки.

1. Оцінюючи рівень розвитку моральних якостей за окремими шкалами опитувальника, представлена картина не є оптимістичною. Рівень розвитку моральних якостей курсантів є низьким. Курсантів можна охарактеризувати як замкнених, нецілеспрямованих, байдужих до проблем інших людей, таких, що мають спокійне ставлення до власних недоліків, не мають бажання самовдосконалюватися; некритичних, несамостійних тощо. У зв'язку з цим пропонуємо трансформувати виховний процес у ЗВО таким чином, щоб курсанти більш відповідально ставилися до навчання та виконання поставлених задач; виховували в собі відповідальність за власні дії та вчинки, були самокритичними, наполегливими в досягненні поставлених цілей та задач.

2. Для розвитку професійних моральних якостей у курсантів в університеті пропонується створення більш сприятливих умов: керівництвом університету проводити наради з керівним офіцерським складом факультетів щодо доведення до курсантів інформації про важливість служби в поліції, про її престиж та значущу роль у громадському житті суспільства, пропагувати етичні знання, заохочувати відмінників, підтримувати ініціативність курсантів у рамках встановлених в університеті норм та правил поведінки тощо; наголошувати на прагненні до морального самовдосконалення, відданості своїй справі. На нашу думку, слід поступово відокремлюватися від армійської системи підготовки поліцейських, оскільки така система пригнічує прогресивні методи роботи, творчий підхід до розв'язання задач, розвиток самосвідомості курсантів та їх високоморальної поведінки.

Список бібліографічних посилань

1. Токман А. А. Педагогічні засади формування моральних якостей курсантів навчальних закладів МВС України : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Київ, 2011. 20 с.


Отримано 02.03.2019



УДК 812:[351.74:159.9](477)-047.23


Галина Миколаївна СОРОКІНА,

*старший викладач кафедри іноземних мов факультету № 1 (слідства)
Харківського національного університету внутрішніх справ;*

 <https://orcid.org/0000-0001-8046-9041>;

Наталія Валеріївна КРАСНОВА,

*старший викладач кафедри іноземних мов факультету № 1 (слідства)
Харківського національного університету внутрішніх справ;*

 <https://orcid.org/0000-0003-1986-9083>

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Наполягається, що формування іншомовних комунікативних умінь є одним з компонентів системи професійної підготовки майбутніх правоохоронців. Співробітник органів внутрішніх справ повинен володіти поряд з певним набором вузькопрофесійних компетенцій здатністю до комунікації рідною та іноземною мовами для вирішення завдань професійної діяльності.

Співробітник органів внутрішніх справ повинен володіти поряд з певним набором вузькопрофесійних компетенцій здатністю до комунікації рідною та іноземною мовами для вирішення завдань професійної діяльності. Комунікативні вміння необхідні співробітнику правоохоронних органів для спілкування з різними категоріями громадян. Іншомовна компетенція сприяє встановленню комунікативної взаємодії при вирішенні міжнародних службових питань, в значущих ситуаціях інтернаціонального професійного спілкування. Успіх службової діяльності співробітника поліції часто залежить від його комунікативних умінь і навичок, а також здатності до комунікативної взаємодії з іншими.

В процесі службової діяльності перед працівниками поліції постійно виникають завдання, вирішити які необхідне негайно і в короткий проміжок часу розпізнати характер події, оцінити його і прийняти рішення. Вирішення даної проблеми залежить багато в чому і від готовності співробітників поліції до професійного спілкування.

Професійно-комунікативна культура співробітника поліції являє собою культуру людських взаємин, основу яких складають